Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: ”Peder Palladius' Danske Skrifter”, i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 286. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034108802448/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

NOTER.

S. 284. Som det ses, er der ikke faa Trykfejl paa Titelbladet; dets rette Text lyder: Hiſtoria Pinuñar og vppriſu Drottins uors Jeſu Chriſti vt af fiorum Gudzſpialla moñum af D: Johanni Bugenhagen Pomerano at nyiu med athygle till ſamans leſin. Þar med eirninn eyding og nidrbrot Heruſalem borgar og allra Gydinga lydz hid ſtuttligazta handtierut og yfuerskodut/ Enn a norrænu utlaugd af mier Odde Gotzskalkzſyne/ Arum epter Gudz burd. M. D. xlv. Areykum i Anlueſe [ɔ: *à Reykjum i Ölvesi,* „paa Gaarden Reykir i Ölves" — hvor Oddur boede].

S. 285 L. 13. Ps. 8.3.

S. 285 L. 16. Biskop *Gilbert* er Biskop *Gisli Jónsson* (1513—87), der under et Ophold i København 1550—51 som fordreven luthersk Præst vandt Palladius' Venskab. 1556 udnævntes han til Biskop i Skalholt. Indvielsen modtog han i København i Vinteren 1557—58. Her lod han trykke forskellige islandske Skrifter, bl. a. „nockrer Psalmar" (se ndf.) og muligvis Oversættelsen af Passionshistorien. (Biogr. Lex. VIII. 547).

S. 285 L. 18. *Oddur Gottskálksson* (c. 1514—56) oversatte det ny Testamente 1540, den ældste trykte islandske Bog. (Biogr. Lex. VI. 153).

S. 285 L. 18. *Marteinn Einarsson* (d. 1570) var — før Gisli Jónsson — Biskop i Skalholt. Under et Ophold i Kbh. 1555 udgav han den S. 289 og 292 nævnte islandske Salmebog. (Biogr. Lex. IV. 477 f.).

S. 285 L. 27. *Knud Stensen,* Høvidsmand paa Island 1564–69; se Safn til sögu Islands II. 701 f.

S. 285 L. 28. *deris egen villighed oc wederuordenhed* ɔ: deres Egenvilligheđ og Genstridighed.

FORTALE
TIL
GILBERT JONSSEN:
NOCKRER PSALMAR
1558.

INDLEDNING.

DEN lille Samling islandske Salmer, som Gísli Jónsson udgav, da han i Vinteren 1557—58 var i København for at modtage Indvielsen til Skalholts Bispestol, indeholder Oversættelser af de kendteste Hymner som Veni creator spiritus: „Kom Gud Fader og helgi And | vpp lys vor hiorttu med riett forstand", Gloria in excelsis: „Aleinazte Gud i Himerick", endvidere Credo, Tibi laus, Agnus Dei ofl.[1] Desuden er Litaniet og Skriftemaalet gengivet paa Islandsk. Den lille Bog, der er i Format som omstaaende Titelblad, bestaar af fire 8-bladede Læg, signerede A—D. Paa sidste Blad staar:

Þetta skal nu vera einnfallig skickan og mate/ fyrer olærtt almuga folck/ ad ganga til og giora sina Iatning fyrer sinum Þinga Presti/ eptter Þvi sem i Donskum Psalma Bockum er Prenttad/ Vt sett af mier gisla Presti Jonssynni i Kaupenhafnn 17. Kalendas Januarij Anno saluatoris. 1558. Soli deo sit gloria.

Og nedenunder:

Þryckt vti Kaupenhafn/ af mier Hans Vingard. Anno M. D. Lviij.

Der kendes kun denne Udgave af Gísli Jónssons Salmebog. Exemplar af den findes paa det kgl. Bibliothek.

[1] Mange af Salmerne var allerede oversat af Martin Einarson i Salmebogen 1555; men de to Oversættelser er ganske uafhængige af hinanden. Martin Einarson har som Grundlag haft de latinske Hymner, mens Gísli Jónsson oftest blot omskriver de danske Bearbejdelser.

At Gudz loꝑ meigi ætiid
auckazt a medal Kristinna
manna / þa eru hier nockrer Psalmar
vt setter aꝑ mier Gilbert Jonsy-
ne a Islensku med Lita-
niu og skriptar
gangi.

1 5 5 8.

Peder Palladius/ Til den fromme Her A1r
Gilbert Super intendent i Skalholt ſtict paa Iſland.

NAade oc Fred aff Gud ved Jeſum Chriſtum/ Kære Her Gilbert/ ſønderlig gode ven/ tacker ieg Gud/ ocſaa for den gaffue/ ſom hand haffuer giffuit eder til at Tranſferere/ vdaff den Hellige Scrifft/ paa Iſlands maal/ ocſaa Hellige ſang/ oc Aandelige Viſer/ til den Meninge Mands vnderuiſning/ trøſt oc huſualelſe/ Som ieg haaber at det fromme Klerkeri paa Iſland icke forſømmer ath ſlunge læſſe oc ſcriffue diſſe Pſalmer/ och de ſom min fromme her Morthen Eynerſen lod vdſette til gaffns/ och til Guds ære/ Gud giffue ſin naade der til Amen. Oc ſom den Hellige Paulus raader alle Fromme Chriſtne/ vdi ſit ſende breffs femte Capittel til de Epheſer/ Der ſom hand ſaa ſiger.

Bliffuer fulde aff Aanden/ och taler || met huer andre/ om A2v
Pſalmer oc Loffſange oc Aandelige Viſer/ ſlunger oc leger for Herren i eders Hierte/ oc ſiger altid/ Gud oc Faderen tack for alting/ i vor Herris Jeſu Chriſti naffn/ Der faar er det gaat oc effter Guds vilie/ at framſette oc bruge Hellige Pſalmer/ ſom i her gøre til Guds ære/ tagendis løn aff hannem/ oc hannem eder Befalendis til euig tid Amen.

NOTER.

S. 291 L. 2. Om Biskop *Gilbert (Gisli)* se foran S. 286.

S. 291 L. 11. *Morthen Eynersen (Martin Einarson)* udgav som foran nævnt den første islandske Salmebog; den udkom 1555 sammen med den af ham udgivne og af Palladius gennemsete islandske Haandbog for Præster (Ein kristilig handbog).